

Projekt **„Re-inspekcja źródeł wywołanych”** inicjowany jest przez historyków – metodologów i historyków dziejów najnowszych, jednocześnie posiadających duże doświadczenie w pracy z relacjami ustnymi w ramach nurtu historii mówionej, którzy obserwują w ostatnich latach następujący paradoks: Gwałtowny sukces „oral history” w Polsce i krajach post-totalitarnych (europejskich i krajach Ameryki Łacińskiej), mierzony szybko przyrastającą ilością projektów archiwizacyjnych i wystawienniczych, liczbą zaangażowanych osób i funduszami publicznymi, które się na nie przeznaczają, skalą upowszechnienia w społeczeństwie opinii o wysokiej wartości poznawczej i etycznej osobistych opowieści o przeszłości, nie pociąga za sobą równie spektakularnego sukcesu źródeł wywołanych w ramach historiografii akademickiej.

„Re-inspekcja źródeł wywołanych” ma na celu:

1. Kompleksowe, krytyczne rozpoznanie możliwości wykorzystania źródła wywołanego (relacji ustnej) w badaniach historii najnowszej, z uwzględnieniem specyfiki i stanu historiografii polskiej w ujęciu porównawczym z wybraną historiografią środkowoeuropejską (posiadającą doświadczenie a jednocześnie w swym rozwoju i problemach zbliżoną kulturowo i historycznie) oraz w odniesieniu do historiografii anglosaskiej, która uchodzi za wzorzec w tym względzie;
2. Oszacowanie potencjału źródła wywołanego w poszerzaniu zakresu badań dziejów najnowszych oraz wytypowanie obszarów, w których użycie relacji ustnych jest szczególnie uzasadnione.
3. Opracowanie metod postępowania ze źródłem wywołanym, odpowiadających poznawczym celom współczesnej historiografii i stworzenie instrumentarium, które stanie się częścią warsztatu historyka dziejów najnowszych.

W praktyce oznaczać to będzie:

- a. Przygotowanie standardów i procedur wywoływania źródła historycznego w oparciu o dotychczasową wiedzę i doświadczenia oraz najbardziej aktualne osiągnięcia z dziedziny neurokognitywistyki, psychologii pamięci i lingwistyki we współpracy ze specjalistami z tych nauk.
- b. Wypracowanie procedur i narzędzi krytyki oraz analizy źródeł wywołanych na potrzeby historii, z wykorzystaniem teorii i metod analizy danych jakościowych stosowanych w innych dziedzinach nauki, w tym technik komputerowych.

Dla osiągnięcia przedstawionych powyżej celów projektu utworzona zostanie grupa badawcza składająca się ze stałego zespołu 2 historyków posiadających wiedzę i doświadczenie z zakresu metodologii historii i historii historiografii, historii mówionej oraz badania dziejów najnowszych oraz współpracowników – historyka z Czeskiej Akademii Nauk oraz specjalistów z nauk przyrodniczych i społecznych: neurokognitywisty, psychologa pamięci, lingwisty i analityka danych jakościowych. Zadania badawcze realizowane będą na drodze zarówno konsultacji- wymiany wiedzy, jak i wspólnej, warsztatowej pracy z materiałem empirycznym: nagraniami audio i wideo (wywołanymi w projekcie i archiwalnymi), transkrypcjami wywiadów, a także źródłami stanowiącymi kontekst porównawczy – ikonograficznymi, dźwiękowymi, aktowymi i in.

Proponowany program badawczy jest potencjalnie ożywczy zarówno dla polskiej jak i światowej metodologii historii i historii dziejów najnowszych. Pomijając kwestię tematu i znaczenia rozwiązania rzeczonoego problemu źródłoznawczego, projekt wprowadza prowokacyjną w stosunku do ustalonego nurtu badań humanistycznych perspektywę i takież model badania.